

PARS TERTIA
DE BEATA VIRGINE

PRO STATU
CHRISTUM ASCENDENTEM CONSEQUENTE

QUAESTIO PRIMA

DE MERITO BEATAE VIRGINIS PER VITAM

ARTICULUS I

Utrum Maternitas Dei sit radix moralis et causa finalis omnium praerogativarum beatae Virginis concessarum?

Respondetur: Maternitas Dei est principium, causa et radix exigiva praerogativarum et gratiarum quae beatae Virgini sunt concessae. Ita indubitate sanctorum Patrum et Doctorum sententia.

Probatur, primo, ex sanctis Patribus. Inter quos S. CYPRIANUS (*Serm. de Nativ. Christi*) ait: « Christi Matri plenitudo gratiae debebatur. » Et S. HIERONYMUS (*Epist. 104*): « Sancta Maria, quia conceperat eum in quo omnis plenitudo divinitatis habitat corporaliter, plena gratia salutatur. » Item S. AUGUSTINUS (*De Natur. et Grat. cap. 36*): « Inde novimus tantam gratiam ei esse collatam, quia Deum concipere meruit et parere. » Quod S. GREGORIUS MAGNUS (*In 1 Reg. I*) confirmat dicens: « Ut ad conceptionem Verbi Dei pertingeret, meritorum verticem supra omnes angelorum choros usque ad solium Deitatis evexit. » Adeo ut causa finalis cur ei tanta merita a Deo decernerentur, foret conceptio Verbi (1).

(1) Alios plures Patres enumerat SEDLMAYR (*Scholast. Mar. part. 2, quaest. 9, art. 5.*)

Probatur, secundo, ex S. THOMA (*Summ. part. 3, quaest. 27, art. 3 et 6*) : « Quanto aliquid magis appropinquat principio in quolibet genere, tanto magis participat effectum illius principii. Beata autem Virgo Maria propinquissima Christo fuit secundum humanitatem, quia ex ea accepit humanam naturam : et ideo praeceteris majorem debuit a Christo gratiae plenitudinem accipere. » Et post pauca interjecta : « Beata Virgo, quia fuit a Deo electa in Matrem, ampliorem sanctificationis gratiam obtinuit quam Joannes Baptista et Jeremias, qui sunt electi ut speciales praefiguratores sanctificationis Christi : cuius signum est quod beatae Virgini praestitum est, ut de caetero non peccaret mortaliter, nec venialiter. » In quibus verbis expresse declarat sanctus Doctor quod beata Virgo praeceteris majorem plenitudinem gratiae obtinuerit; quia maternitate proxime conjuncta est cum Christo; et immunitatem a mortali et veniali consecuta sit propter electionem in Dei Matrem. Adeoque, juxta sanctum Thomam, Maternitas Dei causa est et radix omnium donorum et privilegiorum quae praeceteris aliis accepit a Deo.

Probatur, tertio, ratione a priori : quia non potest a parte voliti, et objecti relate ad Deum, dari ratio finalis et motiva cur beatae Virgini, potius quam aliis feminis et hominibus, imo etiam angelis, tam sublimia merita, tam intensa gratia et extraordinaria dona fuerint a Deo praeordinata, quam Maternitas Dei, ut ad eam se digne disponeret et congrue mereretur. Ergo Maternitas Dei est principium, causa et radix donorum et privilegiorum beatae Virgini concessorum. Unde dicit SUAREZ (*tom. 2, part. 3, disp. 1, sect. 3*) : « Ideo ergo beatae Virgo praedestinata est ad tantam gratiam et gloriam, quia electa est in Matrem Dei. Ordo enim exsecutionis manifestat ordinem intentionis. Sed in re ipsa talis gratia et gloria data est beatae Virgini ut esset ita disposita, sicut Matrem

Dei decebat. Ergo ideo fuit electa ad tantam gratiam et gloriam, quia in Matrem Dei preelecta. »

ARTICULUS II

Utrum et quomodo beata Virgo Maternitatem Dei meruerit?

Respondetur 1º : beata Virgo omnino gratis fuit electa ad Maternitatem Dei, sine merito aliquo praevio. Ita SUAREZ (*tom. 2, part. 3, disp. 1, sect. 3*) : « Certum est beatam Virginem fuisse ab aeterno electam et praedestinatam, tum ad gratiam et gloriam, tum etiam ad dignitatem Matris Dei, ante omnia illius merita praeterita. »

Probatur, primo, ratione S. THOMAE (*Summ. part. 1, quaest. 23, art. 4*) : « Ordinate volens prius vult finem quam media. Ergo, quia Deus ordinatissima voluntate vult, et qualiter volens beatae Virgini gratiore decrevit specialissima auxilia gratiae dare, quibus posset praeceteris aliis feminis mereri Maternitatem Dei et gloriam super omnes angelos et homines, ideo hoc suo decreto prius beatae Virgini intendit Maternitatem Dei et tantam gloriam tamquam finem, quam intenderit specialissima et extraordinaria auxilia; et quia non nisi gratuito et ante omne meritum actuale intendit dare auxilia, ideo etiam non nisi gratuito primitus intendit beatae Virgini maternitatem et gloriam. »

Probatur, secundo, verbis ipsis beatae Virginis. Dicit enim (LUC. I, 48) : « *Respexit humilitatem ancillae suae;* » id est : Eligendo me in Matrem, non respexit in me aliquod meritum, sed gratuita voluntate voluit assumere humillimam ancillam suam. Quomodo S. BERNARDUS (*Serm. de Nativ. B. Virg.*) exponit dicens : « Maria non praetendit meritum, sed gratiam quaerit. »

Respondetur 2º : beata Virgo nullo merito de condigno meruit Maternitatem Dei, etiam prout in executione conferendam.

Probatur, primo : meritum de condigno requirit aequalitatem cum praemio, uti cum communi docet S. THOMAS (*Summ. part. 2, dist. 27, quaest. 1, art. 3*). Atqui actus meritorii beatæ Virginis, quatenus dignificati per gratiam habitualē, non habebant aequalitatem cum Maternitate Dei : ergo non poterant hanc mereri de condigno. — Minor probatur : Maternitas Dei est in sua specie longe altior et praestantior quam gratia habitualis (1). Patet ex eo quod toto ordine sit superior : spectat enim ad ordinem hypostaticum, cum speciem sumat ab ipsa persona divina in se accepta. Econtra gratia habitualis spectat ad ordinem supernaturalem simpliciter, qui speciem habet a Deo non nisi in esse objectivo et intentionalī accepto. Quae autem inferioris ordinis sunt, nequeunt adaequare ea quae sunt ordinis superioris : ut patet in actibus naturalibus, qui etsi infinites multiplicarentur, tamen non possunt mereri de condigno praemium supernaturale, vel visionem beatificam. Ergo etiam actus dignificati per gratiam habitualē nequeunt esse aquales in valore cum Maternitate Dei.

Respondetur 3º : licet beata Virgo Maternitatem Dei non meruerit de condigno, meruit tamen eam de congruo stricte dicto. Ita communis sententia.

Probatur, primo, ex mente Ecclesiae et praeconiis sanctorum Patrum. Ecclesia quippe cantat : « *Quia quem meruisti portare*, etc. » S. AUGUSTINUS (*De Natur. et Grat. cap. 30*) : « *Beata Maria concipere Deum meruit et parere.* » Et S. HIE-

(1) S. THOMAS (*Summ. part. 3, quaest. 7, art. 18*) dicit : « *Gratia unionis hypostatica non est in genere gratiae habitualis, sed est supra omne genus, sicut et ipsa persona divina.* »

RONYMUS (*Epist. 22 ad Eustoch.*) : « Propone tibi Mariam, quae tantæ exstitit puritatis, ut Mater Domini esse mereretur. » Item S. PETRUS DAMIANUS (*Serm. 20 de Assumpt.*) : « Singularis ejus sanctitas et gratia hoc promeruit, quod susceptione Dei singulariter judicata est digna. »

Probatur, secundo, ex S. THOMA (*Summ. part. 3, dist. 4, quaest. 1, art. 4*) : « Beatissima Virgo non meruit Maternitatem, nisi supposita Incarnatione facienda ; et sic meruit ut per eam fieret, non quidem merito condigni, sed congrui. »

Probatur, tertio : sancti patriarchæ, per suas orationes, desideria et obedientiam, meruerunt fieri remoti progenitores Christi. Unde dicitur de Abraham (*GEN. XXII, 4*) : « *Benedicentur in semine tuo* (id est, in Christo) *omnes gentes terrae, quia obedisti voci meae.* » Ergo longe magis beata Virgo per suos praestantissimos actus promeruit fieri Genitrix Christi. Unde dixit sancta Elisabeth (*LUC. I, 45*) : « *Beata, quae credidisti; quoniam perficiuntur ea quae dicta sunt tibi a Domino.* »

ARTICULUS III

An beata Virgo meruerit semper a principio vitae usque ad ejus terminum ?

Respondetur 1º : meritum beatæ Virginis incepit a primo conceptionis instanti. Ita communis theologorum sententia.

Probatur : quia S. THOMAS (*Summ. part. 1, quaest. 95, art. 1*) de primo homine docet quod, pro primo instanti creationis, per actus proprios consenserit et cooperatus fuerit. Idem docet de angelis (*part. 1, quaest. 63, art. 5*) quod in primo creationis instanti meruerint gloriam. Ergo idem dicendum est de beata Virgine, cum par omnino sit ratio, imo a fortiori : quia justificatio beatæ Virginis, pro primo concep-

tionis instanti, erat longe perfectior quam in primo homine et angelis, adeoque cum, non sine merito.

Respondetur 2º : beata Virgo etiam in somnis meruit. Est rursus communis sententia inter theologos Marianos.

Probatur ex S. BERNARDINO SENENSI (*Serm. 51*) dicente : « Somnus, qui mergit et sepelit in nobis rationis et liberi arbitrii actus, et per consequens actum merendi, non credo quod talia in beata Virgine fuerit operatus; sed anima ejus, libero ac meritorio actu, tunc tendebat in Deum. Unde, illo tempore, erat perfectior contemplatrix quam unquam fuerit aliquis alias dum vigilavit. Unde ipsa ait (*Cant. V, 2*) : *Ego dormio, et cor meum vigilat*, scilicet in contemplatione perfecta, a nulla actione debilitata. » Deinde beata Virgo, ab instanti conceptionis, habuit scientiam infusam independentem a sensibus, uti nominatim docet S. ANTONINUS (*Summ. part. 4, tit. 15, cap. 17*) et alii passim (1). Ergo poterat beata Virgo etiam dormiens uti illa scientia, et per actus ejus libere operari.

Respondetur : 3º beata Virgo continuo meruit etiam post Incarnationem.

Probatur ex S. THOMA (*Summ. part. 3, quaest. 27, art. 5*), qui expresse docet quod triplex sit perfectio gratiae in beata Virgine, et una major quam altera : prima quidem qua disposita fuit ut esset idonea Mater Dei ; altera quam adepta est in incarnatione Filii ex ejus praesentia ; tertia demum quam habuit in gloria. Quod confirmat RUPERTUS (*In Cant. lib. 6*) dicens beatam Virginem fuisse in prima sanctificatione ut

(1) Cfr. B. ALBERTUS MAGNUS (*De B. Virg. cap. 71*), S. BERNARDINUS SENENSIS (*Serm. 4 de B. Virg.*). — S. THOMAS (*Summ. part. 1-2, quaest. 113, art. 3*) in illa verba (*NUM. XII, 6*), *Si quis fuerit inter vos propheta Domini, per somnum aut in visione loquar ad eum*, docet prophetam pro tunc habere usum liberi arbitrii ; ergo talis libertas etiam tribuenda est beatae Virgini.

auroram ; in Filii conceptione ut lunam ; in morte ut solem Adeo ut sic semper in gratia profecerit et merita auxerit.

Respondetur 4º : beata Virgo per singulos actus vitae mortalis meruit.

Probatur, imprimis, ex B. ALBERTO MAGNO (*De B. Virg. cap. 176*), qui expresse docet beatae Virgini fuisse hanc peculiarem gratiam concessam, « ut quolibet tempore et opere mereretur. » Quod etiam confirmat S. BERNARDINUS SENENSIS (*Serm. 51*), ubi sic habet : « Plus meruit Deipara Virgo quam omnes creaturae, tam angeli quam homines, in cunctis actibus, motibus et cogitationibus suis. » Ergo ex mente Patrum per omnes actus meruit.

Probatur etiam ratione : beata Virgo habebat plenum super omnes actus dominium, et inde nullos actus indeliberatos, et inter deliberatos omnes moraliter bonos, cum nullus detur actus indifferens in individuo, saltem in eo qui perfecte operatur. Talis autem erat beata Virgo, quae omnes etiam actus suos referebat in finem supernaturalem, et quidem in Deum, quatenus summe dilectum : cum nullum habuerit sic operandi ex affectibus inordinatis impedimentum, et Deum sibi semper praesentem per cognitionem perfectissimam ex scientia saltem infusa a sensibus independente. Ergo quia omnes beatae Virginis actus ex imperio charitatis processerunt, omnes fuerunt meritorii.

Respondetur 5º : beata Virgo singulis momentis meritum et gratiam duplicavit, et sic usque ad finem vitae immensum in gratia crevit.

Probatur : beata Virgo semper operata est ex tota efficacia charitatis et ex totis viribus praesentis gratiae. Ergo si habuit antecedenter gratiam ut centum, operata est ex totis viribus gratiae ut centum, et per consequens duplicavit gratiam,

acquirendo gratiam ut bis centum. Et quia cum gratia ut bis centum rursus operata est totis viribus, iterum duplicavit gratiam, acquirendo eam cum augmentatione gratiae quater centum; et sic deinceps. — Antecedens porro, quod ex tota efficacia gratiae operata sit, videtur certum, quia potuit sic operari et sic amare Deum. Quis ergo dubitet quin etiam voluerit sic operari, idque constanter ac indefesse, quia nullum habuit impedimentum, sed plenum dominium sui actus. Unde merito S. BERNARDINUS SENENSIS (*Serm. 51*) ait: « Nihil unquam elegit nisi quod Sapientia divina illi monstrabat; tantumque semper dilexit Deum, quantum a se diligendum existimavit; » id est, quantum diligendum esse ipsum praecipuum divinum insinuat dicens (*MATTH. XXII, 27*): « *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua.* » Quod non plene et integre observasse beatam Virginem affirmare nefas est. Adeoque semper ex tota virtute charitatis egit, et sic semper duplicavit gratiam.

ARTICULUS IV

Quid beata Virgo nobis meruit merito de congruo?

Nota. — Certum est ex CONCILIO TRIDENTINO (*sess. 6, cap. 6*) quod omnia dona supernaturalia nobis proveniant ex meritis Christi: siquidem ad perfectum Salvatorem et Redemptorem pertinet, ut, per merita sua, omnia ad justificationem et salutem necessaria nobis conferat quae Adamus delicto suo nobis demeruit. Et Christus siquidem haec nobis promeruit merito de condigno, cum ejusdem merita habeant veram eamque superabundantem condignitatem ad omnia dona gratiae hominibus collata. Hoc ergo supposito tamquam recepto inter theologos, quaestio est utrum haec, quae Christus nobis

meruit de condigno, cadant simul sub meritum beatae Virginis de congruo? Ad quod

Respondeatur: quidquid nobis Christus meruit de condigno, etiam beata Virgo nobis promeruit de congruo. Ita VEGA (*Theol. Mar. num. 1722*) et alii doctores Mariani.

Probatur, primo, ex sanctis Patribus. S. EPHREM (*Orat. ad B. Virg.*) ait: « Per te reconciliati sumus Christo Deo nostro, Filio tuo. Tu captivorum redemptio et omnium salus. Ave, Mediatrix gloriosissima; ave universi terrarum orbis Reconciliatrix. » Si autem beata Virgo est omnium salus, tunc sicut Christus omnium salutem meruit de condigno, sic ipsa eamdem meruit de congruo, cum de condigno non potuerit. Idem docet S. IRENAEUS (*Contra Valent. lib. 3, cap. 33*), dicens: « Universo generi humano causa salutis facta est. » Et iterum: « Quid est, quod sine Mariae consensu non perficitur mysterium Incarnationis? Quia nempe vult illam Deus omnium bonorum esse principium. » Sed non potest esse omnium bonorum principium, nisi morale per suum meritum. Quod concludit S. BONAVENTURA (*Specul. B. Virg.*) his verbis: « Sic Maria dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret; id est, Deo offerret, et oblatione hac mereretur id omne quod Christus passione sua meruit. »

Probatur, secundo, auctoritate S. THOMAE (*Exposit. Epist. can.*) dicentis: « Deipara dimidiā partem regni Dei impenetravit, ut ipsa sit Regina misericordiae, cuius Filius est rex justitiae; » id est, ut quod Christus ex justitia ac de condigno, ipsa ex congruitate et intermediante Dei misericordia mereretur. Et idem sanctus Doctor (*In Esther VII*) subdit: « Esther regina, id est, Virgo Deipara placuit in oculis Regis ad restorationem generis humani, et invenit gratiam coram eo, non solum pro se, sed pro toto humano genere. » Meruit nempe de congruo ipsam Incarnationem, ut supra probavimus, et